

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

31 761 01 Gyermek- és ifjúsági felügyelő

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Esetleírás alapján a gyermekfelügyelet feladatainak bemutatása és a gyermekfelügyelő dilemmáinak értelmezése

**A vizsgafeladat időtartama: 30 perc (felkészülési idő: 15 perc, válaszadási idő: 15 perc)
A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 45%**

A 315/2013. (VIII.28.) Korm. rendelet 3.§. (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételait a 967-T/2016. számú kiadom.

Jóváhagyta:

Mester Dániel
Mester Dániel
főosztályvezető

2016

NEMZETI REHABILITÁCIÓS ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL

Érvényes: 2016. 11. 28-tól

Részsakképesítés: 31 761 01 Gyermek- és ifjúsági felügyelő

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Esetleírása alapján a gyermekfelügyelet feladatainak bemutatása és a gyermekfelügyelő dilemmáinak értelmezése

A vizsgafeladat ismertetése: A gyermekfelügyelet feladatainak és adminisztrációjának bemutatása, továbbá a gyermekfelügyelő dilemmáinak értelmezése esetleírás alapján központilag összeállított szóbeli tételsor szerint.

A feladatsor 1-20-ig számozott vizsgakérdéseit ki kell nyomtatni, ezek lesznek a húzótételek, amelyek tanári példányként is használhatóak.

A tételekhez segédeszköz nem használható.

A tételsor a 27/2016. (IX. 16.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

1. Értelmezze az alábbi esetben szereplő gyermekek segítségének lehetőségeit!

A Boróka családdal kapcsolatban először a helyi védőnői szolgálat élt problémajelzéssel az illetékes gyermekjóléti központ felé, addig nem álltak kapcsolatban a családdal, miután sem a nevelési - oktatási, sem az egészségügyi intézmények nem éltek jelzéssel.

A védőnő jelzése alapján a Boróka házaspár súlyosan elhanyagolja négy gyermeküket. A legkisebb (1,5 éves) gyermeküket betegsége ellenére nem vitték el orvoshoz, amit a szakember kérésére később sem tettek meg. Látogatása során súlyos higiénés hiányosságokat tapasztalt a házon belül és kívül egyaránt. A védőnő kérésére, miszerint a fennálló helyzeten változtatniuk kell az anya teljes elutasítással reagált, későbbi látogatásai során már be sem engedte házába a szakembert.

A védőnő jelzését követően az illetékes gyermekjóléti központ esetmenedzsere és a gyámhivatal ügyintézője látogatást tettek a családnál. Tapasztalták, hogy a szülők nem tettek semmit annak érdekében, hogy változtassanak a fennálló helyzeten, és hogy megszüntessék a problémát. A lakókörnyezetük továbbra is rendkívül rendetlen és koszos, étel alig volt otthon és a legkisebb gyermeket azóta sem látta orvos.

Az esetmenedzser és a gyámhivatali ügyintéző a védőnőhöz hasonlóan arra kérték a szülőket, hogy változtassanak a körülményeiken. Azonban az anya erre a kérésre is elutasítással reagált, sőt lakhelyét hátrahagyva egy másik településre költözött gyermekeivel együtt szüleikhez.

Miután a szülők nem működtek együtt az érintett szakemberekkel, nem változtattak környezetükön és a legkisebb gyermekük súlyos elhanyagolása sem szűnt meg az esetmenedzser a gyermekek családból való kiemelését kezdeményezte.

A szülők sajnos nem látták be a probléma súlyosságát, más hozzátartozó nem volt a családban, aki vállalta volna a gyermekek gondozását, nevelését. Az illetékes gyámhivatal a kiskorúak ideiglenes hatályú elhelyezéséről döntött.

Az információtartalom vázlata:

- A veszélyeztetés lehetséges okai, formái, pszichológiai aspektusai, összetevői
- Az elhanyagolás fajtái, lehetséges okai, formái, pszichológiai aspektusai
- A gyermekvédelem jogi szabályozása, alapelvei, rendszere és szereplői
- A gyermekvédelmi ellátó rendszer célja
- A gyermekek és a gyermekes családok támogatására szolgáló intézmények, ellátások rendszere
- A jelzőrendszer működése, résztvevői
- A gyermekvédelmi ellátórendszer intézményei
- A családi nevelés előnyei
- Szocializációs és értékütközések
- A beavatkozási dilemma értelmezése az eset kapcsán

2. Ismertesse a gyermekfelügyelő helyét, szerepét a gyermekotthonban/lakásotthonban!

A lakásotthon vezetője az Ön segítségét kéri abban, hogy új kollégájukkal megismertessék a gyermekfelügyelő feladatait lakásotthonuk sajátosságainak figyelembe vételével.

A gyermekcsoport összetétele: egy kettes testvérpár 11 éves fiú és 15 éves nővére; egy hármás testvérpár 9, 12 és 16 éves fiúk, egy ötös testvérpár 8, 11, 13, 16 éves lányok és 8 éves öccsük, valamint egy 17 éves nagylány és egy 20 éves utógondozói ellátott fiatalember. Az iskolás gyerekek különböző osztályfokozatban folytatják tanulmányaikat. Van közöttük első, harmadik, ötödik, hatodik, hetedik és nyolcadik osztályos, valamint középiskolás. Az első osztályos ikerpár sajátos nevelési igényűek. Az utógondozói ellátásban részesülő fiatal két műszakban dolgozik.

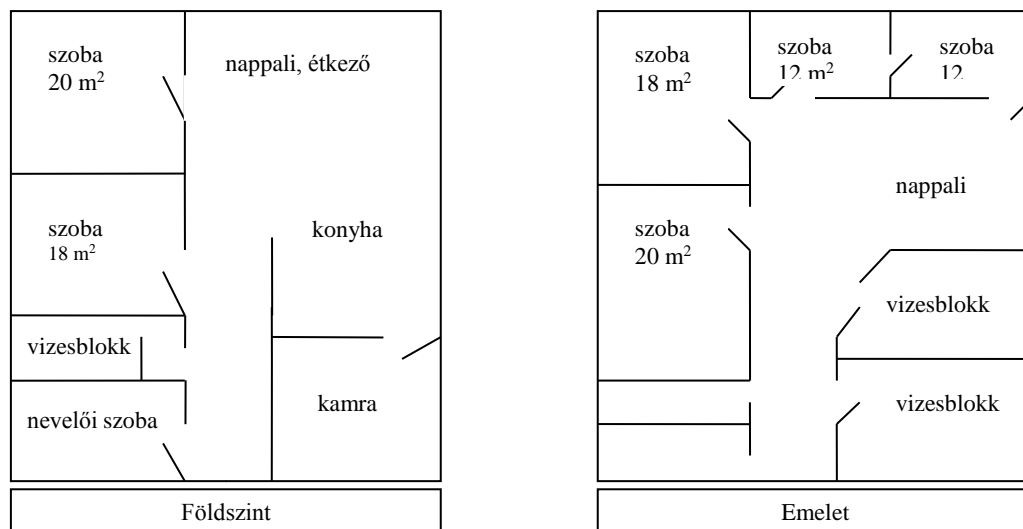
Az információtartalom vázlata:

- A gyermekotthon/lakásotthon működésének alapdokumentumai és működési rendje
- A gyermekotthon/lakásotthon formális és informális kapcsolatrendszere
- A gyermekfelügyelő alkalmazásának feltételei
- A gyermekfelügyelő tevékenységi területei, munkaköri feladatai
- A gyermekotthon/lakásotthon irányadó heti-, és napirendje
- A gyermekfelügyelő kötelezettségei
- A biztonságos munkavégzés szabályai
- A szakmai etika szabályai
- A gyermekcsoport összetételének bemutatása, jelentősége a gyermekfelügyelő mindennapi munkájában

3. Értelmezze a gyermekek elhelyezésének, az egyéni és közös életterek kialakításának, valamint az egyéb szükséges helyiségek hasznosításának jelentőségét a lakásotthonban!

A lakásotthonban, amelyben dolgozik felújítási és átalakítási munkálatok történtek. Az átalakításnak köszönhetően újabb helyiségeket alakítottak ki, aminek következtében a gyermekek ellátásához szükséges élettér megváltozott. Ezért az intézményvezető összehívta a szakmai team-et, melynek Ön is tagja, hogy megbeszéljék a gyermekek legmegfelelőbb elhelyezését a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek és igényeinek figyelembe vételével.

A gyermekcsoport összetétele: egy kettes testvérpár 11 éves fiú és 15 éves nővére; egy hármás testvérpár 9, 12 és 16 éves fiúk, egy ötös testvérpár 8, 11, 13, 16 éves lányok és 8 éves öccsük, valamint egy 17 éves nagylány és egy 20 éves utógondozói ellátott fiatalember. Az épület a földszintjén van egy kisebb és egy nagyobb szoba (18-20m²), valamint a nappali, étkező és itt található a konyha, kamra is. Az emeleten a négy szobából kettő átjárható – de van külön bejáratuk is a nappaliból (ezek egyenként 12 m²), kettő pedig teljesen külön-bejáratú (18 és 20 m²). Ezen a szinten található még két darab vizesblokk, illetve egy gardrób.

Az információtartalom vázlatja:

- A gyermekotthon kialakításának jogszabályi keretei
- Az életkori sajátosságok értelmezése
- Közösségi élettér kialakításának szempontjai
- Lehetőségek a közös tulajdon védelmének kialakítására
- Egyéni életterek kialakításának szempontjai
- Saját tulajdon védelmének fontossága, tárgyi feltételei
- Dekorálási tevékenységek szervezése
- A gyermek bevonása a környezet kialakításába, rendben tartásába
- Háztartásvezetési feladatok a gyermekotthonban
- Baleseti források a gyermekotthonban

4. Készítse elő az új gyermek érkezését, befogadását a csoportba!

Egy 17 éves leány, érkezik a csoportba, ami három nap múlva esedékes. A csoportba érkező fiatal leány jelenleg a lakásotthon székhelyétől 20 km-re lévő városban él, ahol egy szagimnáziumban végzi tanulmányait. Az iskola kézilabda csapatának tagja, hetente kétszer van edzése. Továbbá hetente egy délután tanulmányi versenyre való felkészítésen vesz részt. Van egy 18 éves barátja, akivel azonos a tanulmányi érdeklődésük ezért gyakran együtt tanulnak, készülnek.

A csoport 10 fős, széles korhatárú és heterogén nemi összetételű. A csoportban van két kettes és egy négyes testvérpár, valamint két utógondozói ellátásban részesülő fiatal. A gyerekek között vannak, akik normál intellektusúak és vannak, akik sajátos nevelési igényűek.

Az információtartalom vázlata:

- A már működő csoport jellemzői
- A gyermekközösség belső kapcsolatrendszer
- Pozitív és negatív hatású csoportdinamikák, beavatási rituálék
- A csoport felkészítése új tag befogadására
- Új csoporttag, mint problémaforrás
- A gyermek megismerésének lehetőségei
- Az érkező leány beilleszkedésének segítése, bevonása a csoport életébe
- A megváltozott környezet elfogadása, beilleszkedés
- A csoport kialakult napirendje
- Az új tag napirendje
- Egyéni élettér kialakításának szempontjai

5. Mire kell odafigyelni a különleges szükségletű gyermek közösségbe történő beillesztésénél és gondozása – nevelése során?

A csoportjába nagyon elhanyagoló környezetből, ideiglenes hatállyal egy hónapja elhelyezett sajátos nevelési igényű testvérpár beilleszkedése nem zökkenőmentes. Nehezen akarják elfogadni gondozásba vételüket, alkalmazkodásuk a megváltozott feltételekhez, szabályokhoz problémás. Beiskolázásuk megtörtént integráltan, azonban iskolai hiányzásaik miatt komoly lemaradást mutatnak. A tíz éves Pistikének csökkentlátása (mindkét szemén) miatt szemüveget kellene viselnie, de szülei nem foglalkoztak ezzel a problémával. A lakásotthonba kerülését követően megvették számára a szemüveget, azonban állandó figyelmet igényel, mert nem akarja viselni, sőt gyakran eldugja, de már arra is volt példa, hogy elhagyta. A csoport 12 fős, széles korhatárú és heterogén nemi összetételű. A csoportban van egy kettes, egy hármas és egy ötös testvérpár, akik már több éve nevelkednek együtt. Vannak közülük olyanok, akiknek rendszeres a kapcsolata szüleikkel, de vannak, akiket egyáltalán nem, vagy csak nagyon ritkán látogatnak.

Az információ tartalom vázlata:

- Az ideiglenes hatályú elhelyezés elrendelésének okai, az elhelyezés lehetőségei
- A családból való kikerülés traumája, megnyilvánulási formái. A megrázkódtatás enyhítésének lehetőségei
- A régi környezet és kapcsolatok elvesztése, a segítségnyújtás módjai a veszteség feldolgozásában
- A beilleszkedés segítésének módjai, a megváltozott környezet elfogadtatása
- A különleges szükséglet jellemzői, megjelenési formái, ellátási területei
- Az inklúzió, integráció és a differenciált nevelés fogalma, lehetőségei
- A fogyatékos személyek jogai és esélyegyenlőségének kérdései
- A gyógyászati segédeszközök használata és karbantartása
- A gyermek megtanítása a segédeszköz biztonságos használatára, karbantartására
- A segédeszköz használat szükségességének orvosi kontrollja

6. Milyen dilemmákat vet fel a speciális szükségletű gyermek ellátása?

A 15 éves Misi szülei élettársi kapcsolatából született. Miután a szülők párkapcsolata megromlott Misi az édesanyához került. Az édesanya új élettársi kapcsolatot létesített, de Misi és a nevelőapja kapcsolata nem volt kiegyensúlyozott, egyre gyakoribbá váltak a konfliktusok közöttük. A fiú nagy összegű készpénzt és különböző vagyontárgyakat tulajdonított el édesanyja és nevelőapja háztartásából. Az illetékes gyámhivatal a fiú védelembe vételét és megelőző pártfogását rendelte el.

A gyermekvédelmi hatósági intézkedést követően a problémák csak tovább fokozódtak. Misi és édesanyja kapcsolata jelentős mértékben megromlott, a fiú minden eszközzel elutasította édesanyja új kapcsolatát. A fiú édesanyjával való viszonya ambivalens, vágyik a vele való kapcsolatra, de bünteti is őt viselkedésével, tetteivel, melyek kifejezetten deviáns jellegűek (tankötelezettség elmulasztása, lopás az otthonukból, droghasználat, csavargás).

Az édesanya érzése is hasonlóak, hiszen szereti fiát, aggódik érte, de alapvetően eszköztelen vele szemben, ezért kérte gyermeke családból történő kiemelését.

Az illetékes Járási Hivatal Gyámügyi Osztálya Misit ideiglenes hatállyal elhelyezte a lakóhelyétől 30 kilométerre lévő lakásotthonba, amelyben Ön dolgozik. Beilleszkedése nem zökkenőmentes a lakásotthon életébe, gyakran van távol engedély nélkül onnan is.

Az elvégzett vizsgálatok és a rendelkezésre álló dokumentumok alapján, a családjából ideiglenes hatállyal kiemelt, hosszú hónapokat szökésben lévő serdülő fiú, nevelésbe vétele indokolt. Személyiségének jelenlegi állapotában pszichés vezető tünetei miatt speciális ellátást igényel, ezért elhelyezése központi speciális gyermekotthonban javasolt.

Az információtartalom vázlatosa:

- A család, mint szocializációs színtér
- A család, mint támogató közeg, és mint problémaforrás
- Énkép, identitás kialakulásának feltételei
- A kamaszkor lélektani jellemzői
- A kamaszkori konfliktusok okai
- Magatartási, viselkedési zavaros gyermek nevelésének kérdései
- A családban maradás, vagy a családból való kiemelés előnyei, hátrányai
- Speciális szükségletű gyermek fogalma a jogszabály értelmében
- A gyermek megismerésének lehetséges módjai
- A gyermekfelügyelő feladatai speciális szükségletű gyermek ellátása során

7. Értelmezze a kapcsolattartás jelentőségét!

Lalika a lakásotthonba kerülését követően kezdetben passzív és bizalmatlan volt, de a gondoskodást koránál fogva hamar elfogadta. Mára már biztonságosan mozog gondozási helyén. Napirendje kialakult, lemaradásait fokozatosan bepótolja.

Lalika egy bátor, szomorú kisgyermekként érkezett a csoportba, de mára egy vidám, aktív gyermekké vált. Kora miatt különleges szükségletű.

A szülők rendszeresen élnek kapcsolattartási jogukkal. A gyámhivatali határozatban foglaltak szerint látogatják gyermeküket. Időszakos kapcsolattartásokat kérelmeznek. A szülők a lakáskörülményeiket elfogadhatóan rendezték, de egy szinten megrekedtek a törekvések, újabb előrelépés nincs. A gyermekük ellátása még nem megfelelő a kapcsolattartások alkalmával, az anya érdeklődés nélkül közelít gyermekéhez. A nevelésbe vétel megszüntetéséhez előírt feltételek némelyikét sikerült teljesíteni a szülőknek, de a szülő - gyermek kapcsolat nem megfelelő, a gyermek ellátásában előrelépés nem történt. Az anya nevelési attitűdjében előrelépés nem tapasztalható, gyermeke felé nem közelít örömmel, nem törekszik a testközelségre, ez inkább az apára mondható. A gyermeke szükségleteit még mindig nem ismeri az anya, érdeklődése irányába nem kielégítő. Lalika gondozatlanul, éhesen és fáradtan tér vissza a gondozási helyre a kapcsolattartásról. Majd 2-3 napig agresszív, nyugtalan magatartást tanúsít a lakásotthonba való visszatérése után.

Az információtartalom vázlatosa:

- Nevelésbe vétel meghatározása (elrendelés, megszüntetés, illetékesség)
- Szülői felügyeleti jog és a gyámság értelmezése
- A gyermeki jogok értelmezése
- A kapcsolattartás lehetőségei, szabályozása, korlátozásának feltételei
- Szülői jogok és kötelezettségek
- A vérszerinti család meghatározó szerepe, jelentősége a gyermek életében
- Az anya – gyerek kapcsolat és a kötődés jelentősége a gyermek fejlődésében
- Az anya – gyerek kapcsolat alakulását segítő tényezők
- A gyermek családi kapcsolatainak megőrzésének, ápolásának jelentősége
- A segítő szakember szerepe a gyermek kapcsolatainak ápolásában
- A tanácsadás és a beavatkozás mértéke

8. Milyen etikai és jogi dilemmák vetődnek fel az alábbi eset kapcsán?

A gyermekcsoportjában elhelyezett Ivett 15 és fél éves. A családjából történő kiemelésére azért került sor, mert fél éve elhagyta a családi házat és összeköltözött a szomszéd településen élő 17 éves Robival, ezután iskolába nem járt, jelenleg két hónapos terhes.

Robi szüleivel, két kisiskolás öccsével és bátyja két kisgyermekével, feleségével egy román határhoz közeli 1000 lelkes településen él egy komfort nélküli kétszobás házban. Robi szülei vállalnák a születendő gyermek felnevelését, az egyik szobát a fiatalok rendelkezésére is bocsátanák. Azonban ezt Ivett édesanyja ellenzi, ugyanakkor a lány nem szeretne anyjához hazaköltözni annak új élettársa miatt.

Ivettet a lakásotthonba kerülését követő napokban Robi gyakran látogatta, ám az idő múlásával a látogatások ritkultak. Robi arra hivatkozik, hogy nagyon nehéz neki eljutni a lakásotthonba, a tömegközlekedési és anyagi nehézségei miatt.

Ivettben felvetődik a kérdés, hogy megtartsa-e gyermekét vagy sem, de ebben a kérdésben várná az Ön segítségét is.

Az információtartalom vázlat:

- A mélyszegénységi kultúra értelmezése
- A szülői felelősség jogi értelmezése
- A szakmai alapú (kompetencia határok) és személyes alapú (etikai kérdések) dilemmák a szociális munkában
- A beavatkozás dilemmái, a családból való kiemelés dilemmái
- A szakember és a kliens közötti bizalmi kapcsolat értelmezése
- Jogi dilemmák
- Az emberi jogok és a személyiségjogok
- A gyermekek jogi védelmének alapszabályai
- A tankötelezettség szabályai

9. Mi a gyermekfelügyelő feladata gyermekbántalmazás tüneteinek észlelésekor?

A csoportjába tartozó 11 éves kislány és 16 éves nővérét a hétvégi otthon tartózkodásuk után visszahozza az édesanyjuk, aki szűkszavúan tájékoztatja Önt a gyermekekkel kapcsolatos hétvégi történésekről, a gyermekek viselkedéséről. Összesen egy mondatban jelzi érintőlegesen, hogy a kislány túl eleven volt, nehezen lehetett megfékezni.

A kislány a szokásostól eltérően nagyon csendes, megérkezése után bevonul a szobájába. Az otthoni élményekre vonatkozó kérdéseire nehezen válaszol, vagy semmit sem mond. Az esti lefekvéshez készülődésnél azt tapasztalja, hogy a gyermek hátán friss sérülések nyomai láthatók. A sérülések okaira vonatkozó kérdéseire a gyermek nem válaszol.

Őn a 16 éves nővértől próbál információhoz jutni az öccse sérüléseiről. A lány vonakodva elmondja, hogy öccse minduntalan felbosszantotta nevelőapját, aki hangosan, kemény szavakkal többször figyelmeztette. Állandó hangoskodásával, szaladgálásával nem hagyta nézni a meccsközvetítést a televízióban, még az asztalon álló sörösüveg tartalmát is kiöntötte a szőnyegre. Ezért a nevelőapa a keze ügyében lévő nadrágszíjjal a kislányt bántalmazta.

Az információtartalom vázlata:

- A gyermekbántalmazás fajtái és azok meghatározásai
- A gyermekbántalmazás különleges esetei
- Az erőszakot elkövetők típusai
- A gyermekbántalmazás jogi vonatkozásai
- A gyermekvédelmi feladatot ellátó szervek szerepe és felelőssége a gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzésére és kezelésére
- A bántalmazás testi és lelki tünetei
- A gyermekfelügyelő feladatai a bántalmazás tüneteinek észlelésekor
- Információszerzés lehetséges formái
- A bántalmazás traumájának enyhítési lehetőségei a mindennapi gyakorlatban
- Sérülések ellátásának szabályai
- Jelentési kötelezettségek

10. Milyen dilemmákat kell átgondolni a gyermek- és ifjúsági felügyelőnek az alábbi eset kapcsán?

Jancsika 8 éves kislány, aki kisebb értékű csokoládékat zsebébe rejtve, fizetés nélkül hozott el a lakásotthonhoz közeli boltból. Erről a vele együtt vásárolni járó 13 éves Balázstól értesül, aki elmondja még, hogy valószínű nem először fordult ez elő, mert az iskolában Jancsika már többször ajándékozta meg társait cukorkákkal, csokoládékkal. Ezzel próbálja elérni, hogy osztálytársai elfogadják. A hallottak alapján felidéződik Önben, hogy az elmúlt héten a lakásotthonban az egyik gyermek elpanaszolta, hogy eltűnt az asztaláról az az összeg, melyet a zsebpénzéből tartalékolt.

A gyermek iratanyagából megtudja, hogy Jancsika családjából történő kiemelését az apai nagymamája kezdeményezte. Fia, Jancsika édesapja jelenleg börtönbüntetését tölti lopás bűncselekmény miatt, a gyermek édesanyja pedig ismeretlen helyen tartózkodik. Jancsika gondozása így az apai nagyszülőre maradt, aki most anyagi helyzetére és megromlott egészségi állapotára hivatkozva kérte a gyermek elhelyezését.

Egyéb forrásokból az is tudomására jut, hogy az anyát, illetve az apai nagyszülőt is érték már tetten kisebb lopások miatt, ahol a gyermek is velük volt.

Az információtartalom vázlatosa:

- A dilemma fogalma
- A szakmai alapú (kompetenciahatárok) és személyes alapú (etikai kérdések) dilemmák a szociális munkában
- Az információszerzés és -kezelés dilemmái
- Példák az értékelési dilemmára, az objektivitás és szubjektivitás dilemmája a szociális munka gyakorlatában
- Az előítélet fogalma, megnyilvánulási formái
- Lehetséges módjai az előítéletek mérséklésének
- A devianciák fogalma, kialakulásának okai
- A személyiségi jogok és az adatvédelem jogi szabályainak betartása a gyermekotthonban/lakásotthonban
- A gyermekek és fiatalok büntethetőségének kérdései

11. Miben látja a József és a csoport között kialakult helyzet megoldását?

A 12 éves József helyzete egyre kilátástalanabbnak tűnik a lakásotthon közösségében. A csoport már-már megszakít vele minden kapcsolatot, s nem egyszer tettelegességig fajul a konfliktus József és a csoport tagjai között.

József nem tiszteli társai tulajdonát, gyakran megtörtént, hogy elvette azok kedvenc játékait, illatszereit, ékszereit. Ezeket vagy eladta, vagy elajándékozta, ezzel sok bosszúságot okozva a csoport tagjainak. Kezdetben megpróbálták maguk között megoldani a problémát, kérték, hogy ne tegye ezt, kérjen, ha valamire szüksége lenne. Elbeszélgettek vele, volt, amikor megszarolták a közös játék és tevékenységből való kizárással, később meg is verték az eltulajdonított tárgyak miatt. Úgy tűnik, mindez teljesen sikertelen volt, József továbbra sem tudott ellenállni a kísértésnek, s már nem csak a szabadon lévő tárgyakat vette el, társai szekrényébe is belenyúlt.

Most már nem csak a közös játékokból, szórakozásból zárják őt ki, egyáltalán nem hajlandóak vele együtt mutatkozni, iskolába menet is más útirányt választanak a többiek. Már minden szobából kitiltották társai és a szobatársaiban is felmerült, hogy a közös szobájukból is kitiltják.

Az információtartalom vázlata:

- A csoport szerveződése, típusai
- A csoport dinamikája, csoportszabályok
- A problémadefiniációs eljárás lépései
- A csoporttulajdon és a személyi tulajdon viszonya a gyermekotthonban/lakásotthonban
- A tagok helye, szerepe a csoportban
- A kirekesztés és kirekesztődés problematikája
- A konfliktusok megoldási lehetőségei a csoportban
- A kirekesztett támogatásának módszerei
- A felkérhető segítő szakemberek köre
- A gyermekfelügyelő feladatai az eset kapcsán
- A differenciált foglalkozás lehetőségei a csoportban

12. Értelmezze a gyermekfelügyelői feladatokat az alábbi eset kapcsán!

A hármás testvérpár, az 5 éves Máté, a 13 éves Márk és a 15 éves Márton egy szobában laknak. A három gyermek között nagyon gyakori a nézeteltérés, gyakran veszekszenek az öt éves Mátéval. Márk és Márton nagy rendben tartják személyes tárgyaikat, környezetüket. Máté azonban gyakran feldúlja ezt a rendet, kíváncsiságából fakadóan. Csínytevései, szertelensége a nagyobbakat nagyon bosszantja, s egyre kevésbé tolerálják és nézik el Máté ténykedéseit.

Kezdetben próbálták megértetni vele, hogy ezt nem szabad és nem szóltak a történetekről az otthon dolgozóinak, de sikertelenségük miatt a vita egyre hangosabb, már nem titkolható.

Az információtartalom vázlatja:

- A gyermekotthon működésének jogszabályi előírásai
- Személyes élettér kialakításának lehetőségei a gyermekotthonban/lakásotthonban
- A saját tulajdon védelmének fontossága
- A saját tulajdon védelmének biztosítása intézményi keretek között
- A gyermek megfigyelése
- A gyermek fejlődésének életkori sajátosságai
- A különböző korú testvérek elhelyezésének jelentősége, esetlegesen felmerülő problémák
- A személyes szükségletek biztosításának lehetőségei
- A differenciált foglalkozás lehetőségei

13. Ismertesse a csoportépítés, a közösségformálás lehetőségeit az alábbi eset felhasználásával!

Gyermekcsoportjával a közösség legkisebb tagjának kilencedik születésnapját készülnek megünnepelni. Nórika ma csak vacsorára ér haza miután osztálykiránduláson vesz részt. Mire hazaér, addig a korábban eltervezettek szerint feldíszítik a lakásothont és közösen elkészítik Nórika kedvencét, a grillcsirkét rizi-bizivel és a máktortát.

A közösség mondhatni minden tagja rendkívül aktív és lelkes a készülődés során. A tevékenykedés közben többen mesélnek az ünnepléssel, ajándékozással kapcsolatos otthoni élményeikről, emlékeikről, függetlenül attól, hogy azt pozitívan vagy negatívan élték meg.

Azonban Nórika bátyja a 14 éves Laló kivonja magát ebből a közösségi munkából, inkább a számára kedveltebb időtöltésének hódol és az interneten, a közösségi oldalakon „szörfözik”.

Az információtartalom vázlat:

- Az ünnepek vagy rituálék szerepe a csoportszokások és hagyományok kialakulásában
- A közösség identitásának kialakítása és fenntartása, a közösség értékeinek, normáinak megfogalmazása
- Reszocializációs lehetőségek
- Közös tevékenységek hatásai, a társas kapcsolatok fejlesztésének lehetőségei
- Információgyűjtés a korábbi emlékekről és élményekről
- Egyéni szokások és hagyományok beillesztése a közös életbe
- Dekorációk készítésének megtervezése, eszközigénye
- Az eszközök használatával kapcsolatos munka- és balesetvédelmi szabályok
- Az internetben rejlő lehetőségek és a használattal együtt járó veszélyek bemutatása
- A biztonságos internetezés szabályai, a kockázatok csökkentése
- Hogyan lehet a gyerekeket hozzászoktatni ahhoz, hogy az internetezés lehet közös program

14. Milyen feladatai vannak a gyermekfelügyelőnek gyermekcsoportjával a karácsonyi ünnepekre való készülődés kapcsán?

Gyermekcsoportjával a karácsonyi ünnepekre készülődnek. A csoport 10 fős, széles korhatárú és heterogén nemi összetételű. A gyermekek eltérő települési környezetből, különböző családi háttérből érkeztek. Vannak közöttük roma származásúak, katolikus vallásúak, akik rendszeresen járnak hittan oktatásra és templomba. De van közöttük egy olyan testvérpár, akik nagy valószínűséggel otthon töltik a karácsonyt szüleikkel.

Az információtartalom vázlat:

- Az eltérő szokások és hagyományok, azok sajátosságainak jelentősége
- A szokások, hagyományok szerepe a közösség és az egyén életében
- Szokások és hagyományok jelentősége a társadalmi integráció erősítésében
- A gyermekek korábbi karácsonyi emlékeinek felidézése
- A gyermekcsoport eddig kialakult karácsonyi szokásainak felidézése
- A gyermekek ünnepi készülődésbe való bevonásának lehetőségei
- A karácsonyi ünnepek programjának és szertartásainak megtervezése, megszervezése
- A kiadások tervezése
- Ajándékozás szempontjai
- Ünnepi menü összeállításának szempontjai

15. Feladata, hogy segítséget nyújtson a gyermekcsoport egyhetes, nyári üdülésének megtervezésében. Milyen feladatokat kell megoldani a tervezés során?

Ön egy másik kollégájával vállalta a gyermekcsoport egyhetes, nyári üdülésének megszervezését, lebonyolítását. Ön a kulturális programok szervezésében, kollégája a természetjárás, sportolás terén gyakorlott. Kollégájával történt előzetes megbeszélésük és a gyermekotthon/lakásotthon kapcsolatai alapján a Tisza vidékére szeretnék elvinni a gyermekeket.

A csoport 12 fős, széles korhatárú és heterogén nemi összetételű. A csoportban van két kettes, egy hármás és egy ötös testvérpár, akik közül tízen már több éve együtt nevelkednek egy fiú testvérpár csak egy hónapja érkezett a közösségbe.

Az információtartalom vázlatja:

- Az üdülés tervezésének szempontjai
- Információszerzés lehetőségei a programok megtervezéséhez
- A program összeállításának szempontjai
- A kirándulás tárgyi feltételeinek, eszközigényének megtervezése
- Elsősegélynyújtás eszközei, az esetleges orvosi ellátás igénybevételének feltételei
- A gyermekek bevonása a személyes használatú tárgyak előkészítésébe
- Pénzügyi tervezés
- Adminisztráció előkészítése az átvett és felhasznált pénzeszközök elszámolásához
- Előtakarékosság, zsebpénz felhasználás
- Közös élmény csoportépítő, közösségformáló lehetőségei
- A csoport tagjainak feladatai az előkészítő munkálatokban, a munkamegosztásban

16. Készítsen napi feladattervet szombati ügyeleti beosztásához!

Ön szombati műszakjában egyedül dolgozik a lakásotthonban. Mindenki otthon tartózkodik. A csoportban van egy kettes, egy hármas, egy ötös testvérpár és két utógondozói ellátásban részesülő fiatal. A gyerekek széles korhatárúak 5 és 17 év közöttiek, a fiatalok 20 év felettek. A nemi összetétel tekintetében is heterogének 7 leány és 5 fiú alkotja a közösséget. A gyerekek közül ketten sajátos nevelési igényűek és van egy epilepsziás fiú és egy nagyon érzékeny bőrű kislány. A gyermekotthon/lakásotthon házirendje és szokásai szerint szombaton történik a heti nagytakarítás, a hét közben használt ruhaneműk mosása is.

Az épület a földszintjén van egy kisebb és egy nagyobb szoba (18-20m²), valamint a nappali, étkező és itt található a konyha, kamra is. Az emeleten a négy szobából kettő átjárható – de van külön bejáratuk is a nappaliból (ezek egyenként 12 m²), kettő pedig teljesen külön-bejáratú (18 és 20 m²). Ezen a szinten található még két darab vizesblokk, illetve egy gardrób.

Az információtartalom vázlata:

- A gyermekotthon/lakásotthon heti-, napi-, és szokásrendje és azok fontossága, jelentősége
- Heti-, napirend tervezésének szempontjai, a napi feladatterv elkészítése
- Napi önellátási feladatok, a kultúrhygiénés szokások kialakítása és formálása
- A gyerekek korának, nemének, képességeinek és érdeklődési körének figyelembe vétele a háztartási feladatok végzésénél, a munkamegosztásánál
- Az önálló életvitelre való felkészítés folyamata, a gyerekek napi munkálatokba való bevonásával
- A munkavégzéssel összefüggő általános baleseti és egyéb veszélyforrások, biztonsági szabályok és előírások – a háztartási gépek célszerű, balesetmentes használatának szabályai, a különféle anyagok (vegyszerek, mérgek, gyógyszerek, stb.) biztonságos tárolása, mozgatása
- Közös élmény jelentősége
- Adminisztrációs feladatok

17. Milyen feladatai vannak a gyermekfelügyelőnek az esetben szereplő utógondozói ellátásban részesülő fiatal önálló életre való felkészítésében?

Tamás 15 évesen került a gyermekvédelmi szakellátásba rendőrségi beutalás alapján, miután egy nagyobb értékű elektronikai berendezést eltulajdonított. Szülei válását követően ő az édesanyjánál maradt, és az anyai nagyszülőkhöz költöztek. Azonban anyja és a nagyszülei alkoholizáló életmódot folytattak, – ami szintén hozzájárult a családból való kiemeléséhez. A lakásotthonba kerülését követően nem sokkal egymást követően rövid időn belül elveszítette édesanyját és nagyszüleit is. Édesapja a válást követően egyáltalán nem kereste fiát. Tamás annak ellenére, hogy jó képességű volt az általános iskolai tanulmányainak befejezését követően csak nagyon nehezen akart továbbtanulni. A tanulást folyamatosan hanyagolta, ha tehetett inkább különböző alkalmi munkákat vállalt, ahol viszont derekasan helyt állt.

A vele foglalkozó felnőttek szorgalmazására később befejezte középiskolai tanulmányait és szakmát szerzett jó eredménnyel, azonnali foglalkoztatási ajánlással. Nagykorúvá válását követően kérte utógondozói ellátását, de most már a lakásotthonból való kiköltözését fontolgatja, hozzákezdett önálló életvitelének megtervezéséhez, kialakításához.

Az információtartalom vázlatja:

- Az utógondozás és az utógondozói ellátás fogalma
- Az utógondozói ellátás feltételei
- Az emberi szükségletek rendszere
- Szükségletek és erőforrások feltárásának módszerei
- Erőforráslista készítése
- Az önállóságra nevelés lehetőségei az utógondozói ellátás során
- Az önálló életkezdéshez szükséges feltételek
- Az önálló háztartás bevételeinek és kiadásainak mérlege
- Az önálló életkezdés támogatásának jogi és szakmai lehetőségei

18. Mik az Ön teendői az alábbi, különleges esemény kapcsán?

Ön egy csöndes vasárnap délutáni munkarendje szerint látja el feladatát. Egy hónapja elkezdődött a fűtési időszak. Éppen túl vannak az ebéden és Ön, míg a gyerekek ebéd utáni pihenőjüket töltik, addig igyekszik a grilltisztítóval kitakarítani a gázsütőt.

A lakásotthon fűtését biztosító gázkazán az előszobában található, ahonnan nyílik a konyha is. Miközben gondosan végzi feladatát, egyszer csak megszólal a szén – monoxid érzékelő és leáll a kazán.

Az információtartalom vázlat:

- Ügyeleti feladatok ellátása
- Veszély elhárítása
- Intézkedési kötelezettség
- Jelentési kötelezettség
- Krízishelyzetek kezelése
- Gyermek bevonása a problémamegoldásba
- Leggyakoribb gyermekbalesetek
- A veszélyforrások csoportosítása: háztartási, munkahelyi, közlekedési veszélyek,
- Az elsősegélynyújtás alapszabályai
- A gyermekintézményekre vonatkozó munka-, tűz-, és balesetvédelmi szabályok

19. Rendezze a csoportjában élő gyermekek egészségügyi dokumentumait! Készítsen ütemtervet az esedékes szűrővizsgálatokról és védőoltásokról!

Vezetőjétől azt a feladatot kapja, hogy Ön tartsa rendben a gyermekek egészségügyi dokumentumait. Az Ön feladata az is, hogy kísérje figyelemmel a gyermekek kötelező oltásainak és a szűrővizsgálatoknak az időpontjait is. Sajnos nem mindegyik iratanyag tartalmaz elegendő információt, hiányzik egy-egy oltási könyv. Két gyermektől régebbi kórházi ápolásról szerez tudomást, de ezekről nincs pontos információja, mert zárójelentést nem talál a rendelkezésre álló iratcsomagban. A gyermekközösség 11 fős, széles korhatárú és heterogén nemi összetételű.

Az információ tartalom vázlata:

- Egészségügyi alapellátás résztvevői
- Egészségügyi iratanyagok és tartalmuk
- A leggyakoribb gyermekbetegségek fajtái, okai, hajlamosító tényezői
- Szűrővizsgálatok és védőoltások csecsemő és gyermekkorban, a szűrővizsgálatok szükségessége, időpontjai
- A védőoltások kísérő tüneteinek enyhítése esetleges szövődményei
- A szükséges beavatkozásokra való felkészítés módjai
- A gyógyszereltárolás és gyógyszerelés szabályai
- Egészségügyi dokumentációs feladatok a mindennapokban (fejlődés, sérülés, ellátás stb.)
- Egészségügyi dokumentáció rendezésének hagyományos és elektronikus lehetőségei

20. Mit tehet Ön a saját lelki egészsége érdekében?

Ön évek óta dolgozik a gyermekvédelemben és elhivatott a segítő szakma művelése tekintetében. Munkavégzése során arra törekszik, hogy a megfogalmazott alapvető gyermekvédelmi célok teljesüljenek, miszerint, a gondozott gyermekek testileg, értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg koruknak és képességeiknek megfelelően fejlődjenek, személyiségük a lehető legteljesebb módon kibontakozzék. Nagy gondot fordít a gyerekek családjukkal való rendszeres kapcsolattartására, annak érdekében, hogy minél előbb térjenek vissza saját családjukba. Amennyiben ez nem lehetséges akkor a gyermekek családias, természetes közegben éljenek, a családias életből tapasztalatokat szerezve felkészüljenek az önálló életre és képessé váljanak jövőbeli családi életük megszervezésére.

Ön teljes odaadással fordul a gondjaira bízott gyermekek nehéz helyzetben lévő szülői problémái felé is, átérzi nehéz helyzetüket, próbál alternatívákat találni problémájuk megoldására.

Azonban egyre gyakrabban érzi azt, hogy munkájának nincs értelme, mert hiába való minden igyekezete, nem tud segíteni az Önhöz segítségért fordulóknak. Egyre többször viszi haza a munkahelyi gondjait és érzi magát túlterheltnek.

Az információtartalom vázlata:

- A segítő foglalkozás pszichés hatásai
- A segítő szakember felelőssége, kompetenciái
- A kiégés jelei
- A szakmai titoktartás szabályai
- A hatékony segítség akadályai
- Az önismeret-fejlesztés lehetőségei
- A szakmai önvédelem technikái
- A szakmai megújulás lehetőségei, formái